

УДК 376.68:316.776

Юлія Томчаковська

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Активне використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій вирішально вплинуло на всю систему освіти, зачепивши її зміст, форми і методи навчання, що привело до зміни вимог як до сучасного викладача, так і до студента.

У даній статті розглянуто різноманітні мультимедійні ресурси для професійно орієнтованого вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю, принципи дистанційного навчання та використання систем електронного тестування студентів-економістів, засоби формування лінгвістичних навичок і вмінь аналітичного читання англійськомовних економічних Інтернет-видань.

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства мультимедійні технології є просто необхідними.

Існує велика кількість робіт, присвячених проблемам розробки і впровадження інноваційних методик у процес навчання іноземних мов, аналізу позитивних і негативних моментів новітніх підходів у порівнянні з традиційними (Л. Сажко, Л. Маслак, Є. Тимченко, Т. Трофимішина, О. Чевичелова, А. Чуфарлічева та ін.). Одним зі шляхів можливого поліпшення навчання іноземній мові у вищих навчальних закладах є використання новітніх інформаційних технологій навчання. Новітні мультимедійні засоби навчання відкривають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення усяких професійних навичок, змогу реалізувати принципово нові форми і методи навчання [3].

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування професійної компетентності студентів економічних спеціальностей.

Акцентуємо увагу на тому, що комп'ютери значно розширюють можливості викладачів, сприяють індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності студентів, а також дають змогу максимально адаптувати процес навчання до їхніх індивідуальних особливостей. Комп'ютер використовується як допоміжний засіб для ефективного

розв'язання вже існуючої системи дидактичних завдань. Змістом об'єкта засвоєння в комп'ютерній навчальній програмі цього типу є інформація, інструкції, обчислювальні операції, демонстрації тощо. Застосування комп'ютерів на практичних заняттях з іноземної мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу, засвоюється значно більша кількість матеріалу, ніж за традиційного навчання [3].

Серед усієї різноманітності методичних прийомів використання комп'ютерних технологій Л. Скалій пропонує п'ять найкорисніших для навчання іноземної мови студентів ВНЗ.

1. Управління навчальним процесом, що дає змогу викладачеві реалізувати диференційований та індивідуальний підхід у навчанні, використовуючи вправи і завдання, дібрані з великої кількості Інтернет-сторінок.

2. Комп'ютерні технології як джерело інформації. Інтернет дає можливість як викладачам, так і студентам отримати доступ до наукових текстів, текстів економічного характеру, газет, журналів, словників, підручників тощо. Нині в Інтернеті накопичено майже три мільйони web-сторінок, створених професіоналами світу в сфері викладання іноземних мов, особливо для студентів економічних спеціальностей. Основним правилом під час побудови нового освітнього середовища можна вважати дотримання принципу психолого-педагогічної доцільності застосування мультимедійних технологій. З погляду педагогічної доцільності це означає, що мультимедійні технології передбачається розглядати лише як інструмент, засіб підвищення ефективності та подальшої оптимізації процесу навчання, а не як його мету, яка за будь-яку ціну має бути досягнута.

Дуже важливо не забувати про головну мету вивчення іноземної мови – оволодіти нею та вміти цією мовою спілкуватися. Саме тому все значущішою стає схильність до посилення комунікативної спрямованості процесу навчання, зіставлення і наближення до справжнього спілкування у житті. Вважається, що головною складовою сучасного уроку англійської та німецької мов має бути комунікативність. Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує новітні методи навчання, які поєднують комунікативні й пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних за-

кладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (*learner-centered lessons*), цілеспрямованість і змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії за наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук [2, с. 158-164].

Проаналізувавши характерні особливості впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес, виокремимо такі переваги інтерактивного навчання:

- 1) встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- 2) студенти мають можливість бути незалежнішими і впевненішими у собі;
- 3) викладач заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться робити помилки;
- 4) студенти отримують можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- 5) викладач не домінує;
- 6) кожен студент залучений до роботи, має певне завдання;
- 7) слабші студенти можуть отримати допомогу від сильніших;
- 8) студенти можуть використовувати свої знання і досвід, набутий раніше.

Мультимедійні технології навчання надають можливості викладачеві для досягнення дидактичної мети – застосовувати як окремі види навчальної роботи, так і будь-який їхній набір, тобто проектувати навчальне середовище [4].

Також комп'ютер бере на себе значну частину рутинної, тривалої для викладача роботи, вивільняючи йому час для творчої роботи. Комп'ютер використовується як допоміжний засіб для ефективного розв'язання вже існуючої системи дидактичних завдань.

Застосування комп'ютерів на практичних заняттях з іноземної мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу, засвоюється значно більша кількість матеріалу, ніж за традиційного навчання. Крім того, цей матеріал закріплюється міцніше. Комп'ютер забезпечує і всебічний контроль за навчальним процесом. При використанні комп'ютера для контролю досягається і більша об'єктивність оцінки, оскільки відбувається одночасна перевірка знань усіх студентів [5].

Застосування мультимедійних засобів навчання у системі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах педагогічно доцільне.

Мультимедійні засоби подання навчального матеріалу можна віднести за частиною функцій, які ними підтримуються, до засобів унаочнення нового покоління. Для визначення місця мультимедійних засобів навчання у системі засобів навчання і в навчальному процесі слід враховувати їх педагогічно доцільне застосування, яке:

- 1) сприяє розвитку у студентів наочно-образного мислення;
- 2) стимулює увагу (мимовільну і довільну) на етапі подання навчального матеріалу;
- 3) сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- 4) дає змогу пов'язати теоретичні питання, що вивчаються, з практикою;
- 5) створює можливості для моделювання процесів і явищ;
- 6) дає змогу в найдоступнішій формі систематизувати і класифікувати явища, що вивчаються, із застосуванням схем, таблиць, спеціальним чином форматованого тексту тощо;
- 7) сприяє формуванню мотивації навчання, підвищує інтерес до навчання, створює установки на ефективне навчання;
- 8) дає змогу досить швидко і просто оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу суб'єктами навчання і групою (класом) у цілому.

Також розвиток інформаційно-комунікативних технологій та Інтернету зумовлює необхідність впровадження у навчальний процес вищих навчальних закладів економічного спрямування SMART-технологій. Основою ефективності використання технології SMART є набір програмного забезпечення для інтерактивної дошки, яке включає різноманітні функції та інструменти роботи. Така технологія дозволяє створювати презентації, слайд-кадри, розмір яких відповідає розміру екрану. На цих кадрах розміщуються малюнки, тексти, інші об'єкти, які можуть змінюватися за розміром, копіюватися, ставати прозорими, повертатися тощо. Такі розроблені проекти надалі можуть бути впроваджені в роботу реального підприємства [1, с. 3-6].

До позитивних сторін застосування SMART-технологій у навчальному процесі відносяться:

- 1) можливість їх використання під час викладання різних дисциплін;
- 2) висока ефективність засвоєння знань;
- 3) підвищення інтересу до навчання у студентів;
- 4) сучасність технологій і розуміння та сприймання їх студентами як природної складової молодих людей, що робить їх життя зручним інструментом для розвитку творчого потенціалу;
- 5) легкість поєднання Smart-технологій із комунікативним підходом до викладання іноземних мов.

Згідно з концепцією SMART-освіти, сучасний навчальний курс набуває нових характеристик. Він має одночасно і забезпечити якість навчання, і мотивувати студента до вивчення іноземної мови. Зацікавити сучасного студента, який має доступ до численних електронних матеріалів, простим текстовим підручником практично неможливо. Необхідно створювати розробки всіх навчальних заходів із курсу, які будуть зацікавлювати студента, спонукаючи його до творчої та наукової діяльності. Навчальні курси мають бути інтегрованими, тобто містити в собі як мультимедійні фрагменти, так і зовнішні електронні ресурси [4].

Отже, ресурси мережі Інтернет є безцінною і неосяжною базою створення інформаційного середовища для освіти та самоосвіти людей, задоволення їх професійних і особистих інтересів і потреб. Комп'ютерні навчальні програми мають багато переваг перед традиційними методами навчання, дозволяючи тренувати різні види мовленнєвої діяльності, вони допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні уміння та навички, створювати комунікативні ситуації. Використовуючи Інтернет-ресурси в навчальному процесі, викладач повинен ретельно продумувати свої цілі, оскільки безсистемне використання Інтернет-ресурсів навряд чи дасть бажаний результат. Поєднання традиційних методів навчання з новітніми технологіями робить навчальний процес студента-економіста більш гнучким і динамічним та сприятиме позитивному результату.

Посилання:

1. *Кремень, В. Г.* Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті й формування інформаційного суспільства / *Кремень В. Г.* // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. — Львів : ЛДУ БЖД, 2006. — С. 3-6.
2. *Павленко, О. О.* Технології навчального проектування та їх використання в курсі «Основи економічних знань» / *О. О. Павленко* // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка : зб. наук. праць. — К. : НТУУ – КПІ; ІВЦ «Політехніка», 2009. — № 3 (27). — С. 158-164.
3. *Петкова, М. І.* Формування інноваційного середовища під час навчання іноземним мовам / *М. І. Петкова* // Збірник наукових праць. — Донецьк, 2010. — С. 12-14.
4. *Петрушенко, О. О.* Застосування мультимедійних засобів навчання у процесі вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю / *О. О. Петрушенко* та ін. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://undip.org.ua/upload/iblock/444/5_07.pdf
5. *Щаннікова, Л. М.* Особливості застосування мультимедійних технологій на уроках іноземної мови / *Л. М. Щаннікова* // Збірник наукових праць Запорі-

зького національного університету. — Запоріжжя, 2008. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.confcontact.com/2009specpr/shanni.php>

References (transliterated and translated):

1. *Kremen, V. H.* Informatsiyno-komunikatsiyni tehnolohii v osviti i formuvannia informatsiynoho suspilstva (Information and communication technologies in education and the formation of information society). // Information and communication technologies in education and the formation of information society : Experience, problems and prospects : Collected works.— Lviv, 2006, P. 3-6 [in Ukrainian].
2. *Pavlenko, O. O.* Tekhnolohii navchalnoho proektuvannia ta yih vykorystannia v kursy «Osnovy ekonomichnyh znan» (The technologies of training design and their use while studying «Basics of economics» course). // Bulletin of National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». Philosophy. Psychology. Pedagogy: Collected works, 2009, No 3 (27), P. 158–164 [in Ukrainian].
3. *Petkova, M. I.* Formuvannia innovatsiynoho seredovyscha pid chas navchannia inozemnym movam (The formation of innovative environment during the process of foreign languages teaching). // Collection of Scientific Works. Donetsk, 2010, P. 12-14 [in Ukrainian].
4. *Petrushenko, O. O.* et al. Zastosuvannia multymediynukh zasobiv navchannia u protsesi vyvchennia inozemnoi movy u vyshchyykh navchalnykh zakladakh ekonomichnoho profilu (The use of multimedia techniques of teaching while teaching foreign languages at higher schools of economy). — [Electronic resource]. — Mode of access : http://undip.org.ua/upload/iblock/444/5_07.pdf [in Ukrainian].
5. *Shchannikova, L. M.* Osoblyvosti zastosuvannia multymediynukh tekhnolohiy na urokakh inozemnoi movy (The peculiarities of the use of multimedia technologies during foreign language lessons). // Collection of Scientific Works of Zaporizhzhia National University, 2008. — [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.confcontact.com/2009specpr/shanni.php> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.05.2016

Ю. Томчаковська

Новітні інформаційно-комунікаційні технології

у формуванні іншомовних компетенцій студентів-економістів

У статті розглянуто, визначено і теоретично обґрунтовано формування іншомовних компетенцій студентів-економістів засобами новітніх інформаційно-комунікаційних технологій як важливого чинника підвищення якості професійної підготовки студентів майбутніх економістів. Проаналізовано сучасний підхід до визначення понять «інформаційно-комунікаційні технології» та «інформаційні технології». Також особливу увагу біло приділено компетентності викладачів при використанні новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Автор робить висновок, що головним питанням сьогодення в системі освіти є опанування студентами вищих навчальних закладів умінь і

навичок саморозвитку та самовдосконалення особистості, що значною мірою досягається шляхом впровадження новітніх інформаційних технологій, організації процесу навчання. Такі технології навчання забезпечують гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Включаючись у навчальний процес, де використовуються інформаційно-комунікаційні технології навчання, студент економічного факультету стає суб'єктом комунікативного спілкування з викладачем, що сприяє розвитку його самостійності та творчості в навчальній діяльності. Використання інформаційних технологій є невід'ємною частиною навчання на практичних заняттях з іноземної мови для студентів економічних спеціальностей.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійні технології, компетенція, формування іншомовних компетенцій, компетентність.

Yu. Tomchakovska

**Modern Information and Communication Technologies
in the Formation of Foreign Language Competencies
of Economic Department Students**

The formation of foreign language competencies of economic department students by means of modern information and communication technologies is studied, determined and theoretically-grounded in the given article. This process is considered to be an essential factor in increasing the quality of students' training program. The modern approach to such notions as «information and communication technologies» and «information technologies» is analyzed. Special attention in the article is paid to competencies of the teachers and the way they implement modern information and communication technologies. The author concludes that the main problem in the system of education nowadays is that students of higher education institutions should obtain skills and techniques of self-development and self-perfection, which, to a large degree, could be achieved by means of the introduction of modern information and communication technologies in the process of education. These technologies of education provide flexibility and integration of different types of multimedia educational information. Being involved in the studying process, where information and communication technologies of teaching are implemented, a student of economic department becomes the subject of communicative interaction with the teacher. The interaction stimulates the development of the student's independence and creativity in his/her studying activities. The use of information

technologies is an integral part of studying process during the foreign language lessons with the students of economic department.

Key words: information and communication technologies, multimedia technologies, key competences, the formation of foreign language competencies, competence.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник О. В. Палка